

Alice Herz-Sommer: la pianista que va derrotar Hitler

Mor als 110 anys la supervivent més vella de l'Holocaust, protagonista d'un curt nominat a l'Oscar

XAVI SERRA Barcelona | Actualitzada el 25/02/2014 00:00

DOS ANYS TOCANT PER ALS NAZIS Alice Herz-Sommer va sobreviure al camp de concentració de Theresienstadt gràcies a la música però ha mort només sis dies abans de saber si el curt documental sobre la seva vida, *The lady in number 6: music saved my life*, s'endú l'Oscar.

Algunes vides són més extraordinàries que qualsevol ficció. La d'Alice Herz-Sommer, que diumenge a la nit va morir als 110 anys, és una d'aquestes. Per als seus veïns d'un bloc d'apartaments de Londres era l'anciana del número 6. Tot i l'avançada edat, vivia sola i tocava cada dia el piano un mínim de tres hores. Però l'Alice era molt més que una anciana vital i independent. Era també la supervivent de l'Holocaust més longeva del món. I va ser la música el que li va permetre sobreviure a l'horror dels camps de concentració nazis, conservar l'optimisme i la il·lusió per viure i, en definitiva, derrotar Hitler.

La història de l'Alice no era cap secret. Havia estat relatada en el llibre de Caroline Stoessinger *El mundo de Alice* i en un curtmetratge documental recent, *The lady in number 6: music saved my life*, en el qual el director Malcolm Clarke va treballar dos anys i mig i que està nominat a l'Oscar. Amb un sentit del *timing* nefast, la mort va arribar a l'Alice una setmana abans de la cerimònia en què se sabrà si el curt -el gran favorit de la categoria, per cert- s'endú finalment l'estatueta. Però després d'una vida com la seva és difícil que la possibilitat de guanyar un Oscar li fes perdre la son.

L'Alice va néixer en una família jueva de Praga on es reverenciaven l'art i els artistes, un món freqüentat per escriptors, músics i intel·lectuals. Franz Kafka era un convidat habitual al dinar dels diumenges. Als 5 anys, l'Alice va començar els estudis musicals i en acabar es convertiria en una concertista de piano d'èxit, solista de la Filharmònica de Txèquia. Però als 39 anys la seva carrera musical es va estroncar quan va ser deportada al camp de concentració de Theresienstadt amb el seu fill. Abans, l'Alice havia vist marxar la mare i el marit cap a Auschwitz. No els tornaria a veure.

Concerts a Theresienstadt

Però a ella l'esperava un destí diferent. Theresienstadt era un camp especial per a artistes i celebritats jueves que el règim nazi va crear amb fins propagandístics. Per als presoners era un infern, però no tant com la resta. Mentre a Auschwitz les cambres de gas funcionaven a ple rendiment, a Theresienstadt els nazis permetien als jueus fer representacions i recitals. L'Alice va realitzar més de 150 concerts durant els dos anys que va ser-hi, tocant de memòria els preludis de Chopin. I el seu fill, el Rafi, va ser l'interpret més jove de la famosa òpera infantil Brundibar. Se'l pot veure a l'infame pel·lícula de propaganda del 1944 *El Führer construeix una ciutat per als jueus*, de Kurt Geron.

Aquells concerts a Theresienstadt van ser determinants a l'hora de conservar el seny i la salut enmig de l'horror, tant per a l'Alice com per als milers de jueus empresonats amb qui va compartir la seva música. "La música de l'Alice ens va captivar", explica una de les supervivents d'aquell camp a *The lady in number 6*. "Per a nosaltres no era un entreteniment, com es pensen alguns. Era un suport moral".

L'Alice fins i tot va aconseguir estalviar al seu fill la major part dels rigors de l'Holocaust convertint la música en un instrument de llibertat, en un refugi contra l'horror i la misèria moral dels nazis. "La música és ho es tot per a mi, em va salvar la vida", afirma amb joia en el documental. "És l'únic que et dóna esperança en les situacions més difícils. La música és Déu. Bach, Beethoven, Schubert, Schumann... Ens van donar tanta bellesa, tanta alegria".

Últims dies feliços

Alliberats pels soviets al final de la guerra, l'Alice i el Rafi van marxar a Israel. Allà la mare es va dedicar a l'ensenyament a l'Acadèmia de Música i el fill va seguir els seus passos i va fer una carrera triomfal com a violoncel·lista. Una vegada jubilada, l'Alice es va traslladar a Londres, on vivia el seu fill. Però el 2001, amb només 65 anys, el Raphael va morir per sorpresa durant una gira. Per a la mare va ser un cop molt fort, però novament es va saber refer. Tot i superar la barrera dels 100 anys, va continuar vivint sola, amb una curiositat insaciada pel món i la gent, plena d'energia i vitalitat. "El món és meravellós, està ple de bellesa i miracles", afirma, amb els ulls brillants, al documental.

En un text del productor de *The lady in number 6*, Nick Reed, l'autor cita unes paraules de l'Alice pronunciades en la recta final de la seva vida. "Crec que aquests són ja els meus últims dies, però no m'importa perquè he viscut una vida tan meravellosa... -diu Herz-Sommer-. He sobreviscut a diferents guerres i ho he perdut tot moltes vegades, fins i tot la meua mare, el meu marit i el meu estimat fill. Així i tot, la vida és meravellosa i em queda tant per aprendre i gaudir... No tinc espai ni temps per al pessimisme i l'odi. La vida és bella, l'amor és bell, la natura i la música són belles. Tot el que experimentem és un regal, un tresor que hauríem de protegir i passar a aquells que estimem".

'The lady in number 6', una estatueta al sac

Si en les apostes prèvies dels Oscars ja es destacava *The lady in number 6: music saved my life* com a favorit de la categoria de millor curt documental -en la porra interactiva de l'ARA, *El joc dels Oscars*, té el 72% dels vots-, després de la mort de la seva protagonista la seva victòria es dóna per feta entre els experts. Això sí, només afectarà les últimes votacions lliurades pels acadèmics, ja que el termini per votar als Oscars expira avui a les 5 de la tarda, hora de la costa oest dels Estats Units.

Malcolm Clark i Nick Reed, director i productor del curt, van declarar ahir que l'experiència de conèixer Alice Herz-Sommer els havia canviat la vida. "Fins i tot quan la seva energia disminuïa, el seu esperit brillant mai flaquejava", afirmaven. "La seva força vital era tan forta que no ens podem imaginar que ja no hi sigui. Tots podem aprendre molt d'aquesta dona increïble". Director i productor se sentien "honorats" per l'oportunitat de capturar les "llicions de l'Alice" per a futures generacions.